

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA

*z materiałami szkodliwymi
i niebezpiecznymi
przy pracach czyszczących
i dezynfekcyjnych*

e-book

Halina Wojciechowska-Piskorska

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA Z MATERIAŁAMI SZKODLIWYMI I NIEBEZPIECZNYMI PRZY PRACACH CZYSZCZĄCYCH I DEZYNFEKCYJNYCH

(opracowanie dla służb medycznych
i służb utrzymania porządku w zakładach pracy,
na stanowiskach pracy sprzątaczek i salowych)

e-book

Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o.

Gdańsk 2012

Spis treści

WPROWADZENIE	5
I. ZASADY OGÓLNE	7
1. Podstawowe definicje i określenia	7
2. Informacje ogólne	8
3. Karta charakterystyki substancji niebezpiecznej i mieszaniny niebezpiecznej	9
4. Terminy obowiązywania nowych przepisów europejskich rozporządzenia CLP.	9
5. Nowe wymagania dotyczące oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych.	10
5.1. Oznakowanie opakowań substancji i mieszanin chemicznych	10
5.2. Oznakowanie miejsc, w których substancje niebezpieczne lub mieszaniny niebezpieczne są składowane w znaczących ilościach, oraz magazynów składowania wyżej wymienionych chemikaliów	12
5.3. Oznakowanie rurociągów, pojemników i zbiorników służących do przechowywania lub zawierających substancje niebezpieczne lub mieszaniny niebezpieczne	13
6. Przechowywanie i magazynowanie chemikaliów niebezpiecznych.	15
7. Warunki bezpiecznego postępowania z substancją chemiczną.	16
8. Usuwanie odpadów	17
9. Wykaz prac szczególnie niebezpiecznych	17
II. OBOWIĄZKI PRACODAWCY W ZAKRESIE CHEMIKALIÓW NIEBEZPIECZNYCH.	19
1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)	19
2a. Obowiązki wynikające z ustawy o substancjach i preparatach chemicznych	19
2b. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. Nr 63, poz. 322 ze zm.)	20
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. poz. 890).	21
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin (Dz.U. poz. 1018)	22

III. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE	23
1. Zasady ogólne	23
2. Informacje szczegółowe	24
2.1. Przykładowa instrukcja postępowania ze skażonym materiałem biologicznym, przeznaczonym do stosowania w zakładach usług medycznych	24
2.1.1. Ogólne zasady pracy	24
2.1.2. Wymagania dotyczące pracownika. Czynności przed rozpoczęciem pracy	24
2.1.3. Czynności w czasie pracy	25
2.1.4. Czynności po zakończeniu pracy	26
2.1.5. Sytuacje awaryjne – postępowanie	26
2.1.6. Przechowywanie środków dezynfekcyjnych	26
2.2. Instrukcja postępowania z chemikaliami niebezpiecznymi przy pracach czyszczących i dezynfekcyjnych (stanowisko sprzątaczk)	30
2.2.1. Zasady ogólne	30
2.2.2. Czynności przed rozpoczęciem pracy	30
2.2.3. Sposób sporządzania roztworów użytkowych do dezynfekcji	31
2.2.4. Czynności w czasie pracy	31
2.2.5. Czynności zabronione	31
2.2.6. Czynności po zakończeniu pracy	32
2.2.7. Postępowanie w przypadku zaistnienia awarii w zakładzie pracy	32
ZAŁĄCZNIKI	38
PRZEPISY PRAWNE	42
LITERATURA	44

PUBLIKACJE POWIĄZANE TEMATYCZNIE

WPROWADZENIE

Paragraf 41 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zm.) stanowi, że pracodawca jest obowiązany udostępnić pracownikom, do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- stosowanych w zakładzie pracy procesów technologicznych oraz wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

Instrukcje ww. powinny w sposób zrozumiały dla pracowników wskazywać czynności, które należy wykonać przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby wykonywania pracy, czynności do wykonania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia i zdrowia pracowników.

Instrukcje dotyczące prac związanych ze stosowaniem niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych powinny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji oraz mieszanin.

Pracodawca ma obowiązek konsultowania z pracownikami lub ich przedstawicielami wszelkich działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Konsultacjom tym powinny podlegać między innymi wprowadzane nowe procesy technologiczne, jak również substancje i mieszaniny chemiczne, jeżeli stwarzają zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników.

Pracownicy mają również obowiązek współpracy z pracodawcą w zakresie działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, w tym sytuacji związanych z chemikaliami niebezpiecznymi, zagrażającymi zdrowiu i życiu, a pracodawca powinien uwzględniać te wnioski.

Świadomość warunków bezpieczeństwa pracy, znajomość przepisów bhp, jak i przestrzeganie tych przepisów to warunek bezwzględnie konieczny, bez spełnienia którego wszystkie inne nie mogą dać w pełni pozytywnych rezultatów.

Miejmy więc nadzieję, że niniejsze opracowanie będzie pomocne w odniesieniu do substancji chemicznych niebezpiecznych lub mieszanin niebezpiecznych, które pracownicy stosują, jak też na które mogą być narażeni w trakcie wykonywanej pracy.

W opracowaniu zamieszczono dwa przykłady instrukcji postępowania z materiałami szkodliwymi i niebezpiecznymi, tj. materiał skażony biologicznie oraz niebezpieczne chemikalia.

Instrukcje dotyczące prac związanych ze stosowaniem niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych powinny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki.

2. Informacje szczegółowe

2.1. Przykładowa instrukcja postępowania ze skażonym materiałem biologicznym, przeznaczonym do stosowania w zakładach usług medycznych

Dezynfekcja to proces zapobiegający szerzeniu się chorób, których czynnikami etiologicznymi są drobnoustroje.

Skuteczność dezynfekcji to proces związany z zachowaniem zalecanych parametrów.

Materiał skażony to krew, jej pochodne, odpady medyczne, komunalne oraz ścieki komunalne.

Nieprawidłowe postępowanie ze środkami dezynfekcyjnymi może stanowić zagrożenie nie tylko dla zdrowia pracowników, lecz także pacjentów. Należy więc przestrzegać parametrów procesu dezynfekcji oraz środków ostrożności chroniących użytkowników od ujemnych skutków stosowania środków dezynfekcyjnych.

2.1.1. Ogólne zasady pracy

Do ogólnych zasad zaliczamy:

- unikanie skaleczeń,
- zalecenia niezatrudniania pracowników z uszkodzoną skórą,
- zakaz jedzenia, picia napojów i palenia tytoniu na stanowisku pracy,
- składowanie materiałów skażonych w pojemnikach oznakowanych znakiem ostrzegawczym,
- utrzymywanie stanowisk pracy w czystości,
- przestrzeganie zasad higieny (mycie rąk każdorazowo),
- przechowywanie odzieży własnej i roboczej oddzielnie.

2.1.2. Wymagania dotyczące pracownika. Czynności przed rozpoczęciem pracy

Do wykonywania pracy może być dopuszczony pracownik, który:

- ukończył lat 18,

- posiada stan zdrowia potwierdzony świadectwem lekarza uprawnionego do badań lekarskich pracowników o braku przeciwwskazań na zajmowanym stanowisku,
- poddał się wymaganym szczepieniom ochronnym,
- odbył szkolenie wstępne w zakresie bhp w formie instruktażu ogólnego i stanowiskowego według szczegółowego programu szkolenia, w ramach którego został zaznajomiony z oceną ryzyka zawodowego na zajmowanym stanowisku oraz postępowaniem w sytuacjach awaryjnych,
- został zaznajomiony z kartami charakterystyki niebezpiecznych chemikaliów,
- posiada znajomość udzielania pierwszej pomocy w przypadku poparzeń, zatruc środków dezynfekcyjnymi,
- został wyposażony w odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej właściwie dobrane do poziomu narażenia,
- usunął zbędne przedmioty z zajmowanego stanowiska.

2.1.3. Czynności w czasie pracy

Roztwór użytkowy środka dezynfekcyjnego należy przygotować bezpośrednio przed wykonaniem dezynfekcji, co jest szczególnie ważne w przypadku środków nietrwałych, np. uwalniających wolny chlor, jod lub tlen.

Roztwory użytkowe należy wymieniać codziennie. Sporządzanie roztworów powinno odbywać się w sposób podany przez producenta w dokumentacji technicznej lub zgodnie ze wskazówkami podanymi na etykiecie.

Osoby przygotowujące roztwory użytkowe powinny stosować sprzęt ochrony indywidualnej wskazany w karcie charakterystyki bez względu na rodzaj substancji aktywnej w środku dezynfekcyjnym.

Pojemniki zawierające roztwory użytkowe środka dezynfekcyjnego na stanowiskach pracy powinny być oznakowane.

Oznakowanie powinno zawierać co najmniej:

- nazwę środka dezynfekcyjnego,
- stężenie,
- datę przygotowywania roztworu użytkowego,
- nazwisko osoby przygotowującej środek.

2.1.4. Czynności po zakończeniu pracy

Po zakończeniu pracy należy:

- uprzątnąć stanowisko pracy,
- oczyścić środki ochrony indywidualnej i odłożyć w przeznaczone do przechowywania miejsce,
- upewnić się, czy stanowisko zostało w całości uprzątnięte.

2.1.5. Sytuacje awaryjne – postępowanie

W przypadku zakłucia umyć ręce wodą z mydłem w płynie, nie tamować upływu krwi.

Ranę odkazić 3% roztworem wody utlenionej. Założyć jałowy opatrunek. Skonsultować się z lekarzem.

W przypadku zabrudzenia skóry materiałem skażonym usunąć go z powierzchni skóry przy użyciu gazy. Miejsce ekspozycji zdezynfekować środkiem antyseptycznym.

W przypadku przedostania się środka dezynfekcyjnego do oka przepłukać oczy jałowym roztworem soli fizjologicznej.

W przypadku rozlania środka dezynfekcyjnego skażone miejsce przykryć ligniną na 15 minut, zebrać w rękawicach ochronnych resztki do specjalnego worka, a miejsce skażone zmyć wodą.

O zauważonym wypadku powiadomić przełożonego.

Środki dezynfekcyjne stosowane są w niewielkich opakowaniach. Rozlew lub rozsyp nie stanowi więc awarii związanej z zagrożeniem życia pracownika.

2.1.6. Przechowywanie środków dezynfekcyjnych

Przechowywać w pojemnikach zamkniętych – oryginalnych opakowaniach producenta, w miejscach niedostępnych dla osób nieupoważnionych.

Pojemniki aerozolowe pod ciśnieniem chronić przed słońcem i źródłami zapłonu.

W pomieszczeniu magazynowym powinna być wywieszona instrukcja określająca sposób składowania środków dezynfekcyjnych niebezpiecznych.

Drzwi magazynu wyposażać należy w znak bezpieczeństwa dotyczący miejsca usytuowania chemikaliów niebezpiecznych.

Pracownika magazynu należy zapoznać z instrukcją składowania.

W tabeli 1. zamieszczono zasady stosowania środków czyszczących i dezynfekcyjnych przeznaczonych do stosowania w zakładach usług medycznych.